

DIACHENKO I.

Classical Private University, Zaporizhia, Ukraine

SCIENTIFIC APPROACHES TO THE PROCESS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE JOURNALISTS

The article substantiates the basics of professional competence of future journalists in the process of studying at universities. The importance of the professional competence and the life of modern human is determined. The controversial points in perception of professional competence in academic discourse are highlighted. The main approaches to the process of professional competence formation among students are highlighted: systemic, synergetic, competence. The professional competence of the future journalist is an integral quality, a complex and multifaceted concept, which determines the application of a systematic approach to the study of its development. The systems approach makes it possible to study an object as an integral set of elements in a set of relations and connections between them, to consider an object as a system. The synergetic approach provides for the construction of a holistic system of professional training of future journalists, the creation of a creative educational environment, a system of spiritual interaction of teachers and students as subjects of pedagogical cooperation. With a synergetic approach to the training of specialists, future journalists are involved in the creative search, in the disclosure of the author's personality.

The essence of the competence approach is explained by the set of knowledge and skills necessary for effective professional activity: the ability to analyze, predict the consequences of professional activity, use information. From the standpoint of the competence approach, competence as a complex personal category means the practical readiness and ability of a person to act in a particular field; it includes knowledge, ideas, skills, motives, values, implemented in life and professional contexts, provides experience. The discussion on the formation of professional competence of future journalists in the process of professional training is demonstrated. The prospects for further research are outlined. The future of the state and society largely depends on the professional competence and creative approach of journalists to fulfill their purpose, functions and social roles.

Key words: *journalist, competence, competence, scientific approaches, pedagogical process, professional training, formation*

Стаття надійшла до редакції 14.07.2020 р.

УДК 378.1 : 37

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.25.223208>

ОЛЬГА ЄРЬОМЕНКО

ORCID: 0000-0001-8339-3812

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРІВ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті представлено дистанційний курс «Школа управлінця» в умовах підготовки магістрів управління закладом освіти, який створено автором для надання можливості магістранту самостійно, за власним темпом та індивідуальним планом опанувати управлінські компетентності, що необхідні для його самореалізації як керівника.

Ключові слова: цифровізація, підготовка магістрів, управління закладом освіти, дистанційна освіта, дистанційний курс, управлінські компетентності, конкурентоспроможність

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Управління закладом освіти вимагає від майбутнього керівника високих професійних якостей, ґрунтовної підготовки з теорії управління соціально-педагогічними системами, педагогіки, філософії та економіки; уміння розглядати заклад освіти як відкриту соціально-педагогічну систему, яка взаємодіє з соціумом і задовольняє освітні запити держави, суспільства, батьків, учнів, забезпечує розвиток освітньої установи в конкурентному середовищі. Переосмислення теорії управління закладом освіти, поява нових управлінських функцій зумовлює нові вимоги до підготовки керівних кадрів. Однією з умов посилення конкурентоспроможності фахівців освіти є розвиток їхніх цифрових компетентностей. Так, вимушений карантин в українських закладах освіти прискорив дії керівників та працівників закладів освіти щодо опанування сучасними електронними технологіями та підходами дистанційного навчання.

Упровадження інформаційних інновацій в освітню систему кидають виклик традиційній системі освіти (*Закон України, 2007*). Електронна (дистанційна) освіта стає ключовим інструментом в адаптаційному навчанні у будь-якому закладі освіти, а особливо у адаптивній системі підготовки магістрів-управлінців. Дистанційна система освіти індивідуалізує процес підготовки магістрів, дозволяє розширити можливості передачі та засвоєння знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми. Вивчення наукових праць щодо активізації дистанційної освіти у процесі підготовки магістрів показало, що дана проблема висвітлювалася у дослідженні О. Коркішко та І. Баленкової (Коркішко, Баленкова, 2020), які займалися включенням елементів дистанційного навчання (змішаного навчання) у процес підготовки магістрів педагогіки вищої школи. На думку авторів, використання дистанційного навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти сприяє: підвищенню мотивації студентів до навчання; інтенсифікації процесу навчання; розвитку особистості майбутнього викладача; формуванню навичок самостійної роботи; підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації, а отже, сприяє професійній підготовці магістрів.

Група дослідників І. Бацуровська, Н. Доценко, О. М. Самойленко та О. О. Самойленко (Самойленко, Бацуровська, Доценко & Самойленко, 2018) працювали над моделлю підготовки магістрів до освітньо-наукової діяльності в умовах масових відкритих дистанційних курсів. Авторами висвітлено перелік адаптованих масових відкритих дистанційних курсів, у яких покладено основи технологій навчання, що пропонує авторська модель. Дослідники підкреслюють, що важливим є підбір таких курсів, які органічно інтегруються в освітній процес. Інтеграція передбачає визначення відповідного ступеня, що забезпечує їх імплементацію в освітньо-наукову підготовку магістрів. Згідно моделі авторів, магістрантам пропонувалось вивчити методики підбору масових відкритих дистанційних курсів за фахом, основи опанування відеолекцій, он-лайн тестів, вікторин, масовий обмін повідомленнями у форумі тощо. Для поєднання окремих модулів масового відкритого дистанційного курсу й аудиторної навчальної програми використовувалися методики змішаного навчання. Такі курси дозволили авторам підвищити можливість самостійно контролювати магістрами стан власної навченості з дисципліни й моніторити свої досягнення з метою покращення здобутих компетентностей (Самойленко, Бацуровська, Доценко, Самойленко, 2018, с. 202).

Дослідженням впровадження дистанційної освіти для магістрів інтелектуальної власності займалися І. Василенко та Н. Неткал (Неткал, Василенко, 2016), які стверджують, що дистанційне навчання це спосіб освіти магістрів, які не можуть бути присутніми фізично на території закладу освіти, а програма дистанційного навчання нічим не поступається традиційним аудиторним програмам. Автори підкреслюють, що дистанційне навчання забезпечує організаційну гнучкість навчання магістрантів (наприклад, гнучкий графік занять, доступ до занять у зручний для магістранта час тощо), прозорість – полегшує доступ до освітніх програм, охоплює більшу кількість здобувачів освіти.

Безпосередньо інформатизацією освітнього середовища магістрів управління навчальним закладом (УНЗ) присвячено дослідження Ю. Атаманчука (Атаманчук, 2018, с. 3), в якому підкреслено, що дистанційне навчання – це академічна мобільність закладу вищої освіти і використання технологій віддаленого доступу є абсолютно необхідним у підготовці магістрів УНЗ. Автором запропоновано використовувати особистісно-зорієнтовані технології, інформаційно-комунікаційні, проектні, технології управління освітнім процесом, технології обробки інформації для забезпечення ефективної підготовки магістрів УНЗ до інформатизації управлінської діяльності.

Важливим для нашого дослідження є зарубіжний досвід використання дистанційної освіти у підготовці магістрів, оскільки більшість закладів вищої освіти (ЗВО) Європи та США ввели таку зручну для студентів форму освіти набагато раніше, ніж Україна. Так, наприклад, Д. Будах і М. Шоу (Budash, Shaw, 2017) досліджували феномен наполегливості в он-лайн-магістерській програмі. Авторами зазначено, що наполегливість у дистанційному навчанні може бути досягнута за допомогою структурованої політики, наповненої гнучкістю, відкритим спілкуванням в он-лайн-класі та залученням навчальної спільноти. Цього можна досягти за допомогою тем, у яких зацікавлені студенти, практикою роботи викладачів в Інтернеті, технологіями та методами проектування он-лайн-курсів та стратегіями підтримки студентів на рівні магістерської он-лайн-програми.

На необхідності створення змішаного синхронного освітнього середовища (BSLE) для студентів магістратури, в якому он-лайн-навчання включає певні особливості аудиторного спілкування обличчям до обличчя (F2F) зосередилися дослідники Національного інституту освіти, Наньянського технологічного університету в Сінгапурі Ц. Ван, Ч. Хуан, Ч. Л. Квек (Wang, Huang, Quek, 2018). Авторами визначено, що BSLE було створено для більшості студентів, що відвідують очні курси, і, у той же час, дозволяло решті студентів приєднуватися до таких сесій, використовуючи відео-конференції з різних локацій. Магістрантами було позитивно оцінена гнучкість та зручність відвідування занять за допомогою двосторонньої відео-конференції на віддалених сайтах. Завдяки такому підходу відбувалося гладка комунікація між студентами в Інтернеті, викладачем та студентами, що знаходяться на занятті в аудиторії; залучення студентів в Інтернет середовище та перероблення певних навчальних заходів; балансування уваги з боку викладача до студентів. Отже, за допомогою відео-конференцій з'являється можливість слухачам в Інтернеті брати участь у заняттях у режимі реального часу.

Аналіз останніх публікацій з теми дослідження дає підставу стверджувати, що дистанційне навчання є ключовим інструментом у підготовці магістрів. Воно розширює можливості викладачів у формуванні курсів, підвищує ефективність навчання за рахунок індивідуалізації, полегшує доступ до освітніх програм, мотивує самостійну діяльність студентів, надає магістрантам можливість самостійно контролювати стан власної освіченості, моніторити власні досягнення тощо.

Виділення невіршених частин проблеми. Сучасний керівник закладу освіти сьогодні має бути готовий до організації он-лайн-навчання. Тому з метою підготовки управлінців з актуальними професійними компетентностями, спроможних вирішувати проблеми модернізації освіти на підставі сучасної науки та передових технологій, виникає необхідність розроблення універсального дистанційного курсу підготовки управлінців закладами освіти, який можна адаптувати під суто дистанційне та/або змішане навчання, або для підвищення кваліфікації менеджерів закладу освіти та/або для підготовки школи резерву управлінських кадрів у закладах освіти.

Метою статті є розкриття та обґрунтування елементів дистанційного курсу «Школа управління» в умовах підготовки магістрів управління закладом освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Дистанційний курс будуватиметься на суб'єкт-суб'єктній основі, перетворюючи магістранта в повноправного учасника власного

розвитку, носія інноваційних ідей, які володіють сучасними технологіями управління, використовують активні методи та прийоми навчання.

Головне завдання у процесі навчання на дистанційному курсі – надати можливість магістранту самостійно, за власним темпом та індивідуальним планом опанувати управлінські компетентності, що необхідні для його самореалізації як керівника.

Програма дистанційного курсу будується за логічною схемою (рис. 1).

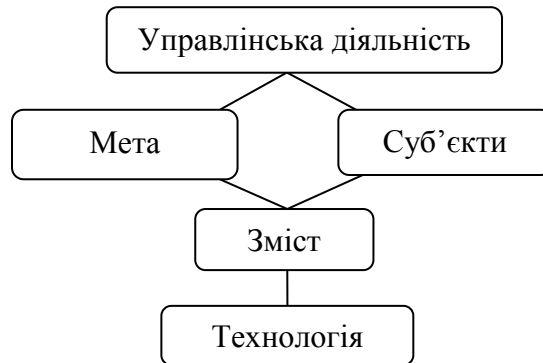

Рис. 1. Структурна схема дистанційного курсу «Школа управлінця»

Науково-методичний супровід дистанційного курсу: відео-лекції; електронні підручники, майстер-класи з використанням мультимедіа; відео-конференції; блоги; індивідуальні он-лайн та оф-лайн консультації; обмін інформацією та досвідом на форумі, аналіз ситуацій у чаті, кейси тощо.

Функції дистанційного курсу «Школа управлінця»:

1. *Навчальна* (навчальна програма створена на підставі стандартів освіти у системі додаткової освіти та охоплює зміни в процесі діяльності особистості та професійних установок).
2. *Інформаційна* (слухачі вивчають сучасні наукові досягнення в методології, педагогіці, менеджменті, інформатиці тощо).
3. *Дослідницька* (робота над проектами).
4. *Консультативна* (отримання консультацій від викладачів та діючих менеджерів закладів освіти різних рівнів).
5. *Упроваджувальна* (упровадження у професійну діяльність слухачів інновацій (наприклад, можливості впровадження дистанційного навчання у закладах освіти), створення програми розвитку освітньої установи).
6. *Експертна* (проведення експертизи власної професійної компетентності, документів і матеріалів різного рівня).

Етапи організації дистанційного курсу «Школа управлінця»:

I. Аналітичний: вивчення інформації про слухачів дистанційного курсу; збір інформації щодо рівня професійної компетентностей кожного члена курсу та їх індивідуальних особливостей; формування груп дистанційного курсу (змішані або різнорівневі).

II. Організаційний: розроблення індивідуального плану роботи з учасниками курсу; затвердження графіків індивідуальних та групових он-лайн-консультацій упродовж навчання на курсі; визначення орієнтовного списку літератури для самостійного опрацювання.

III. Оціночний: проведення індивідуальної оцінки інтелектуальних і особистісних відмінностей учасників дистанційного курсу за такими методиками:

1) *особистісний опитувальник Кеттелла* (призначений для виміру 16 факторів особистості, таких як: товариськість, емоційна усталеність, домінантність, гнучкість, самостійність, самоконтроль, поведінка тощо). На підставі отриманих результатів будується «профіль особистості», при інтерпретації якого керуються ступенем виразності кожного чинника, особливостями їхньої взаємодії, а також нормативними даними (Чудакова, 2015).

2) *опитувальник РСК* (рівень суб'єктивного контролю) – особистісний опитувальник передбачає визначення інтернальності/екстернальності особистості (Кокун, Пішко, Лозінська, Копаниця, Малхазов, 2011, с. 128).

3) *методика Люшера* – проєктивна методика дослідження особистості, заснована на суб'єктивній перевазі колірних стимулів, що дозволяє виміряти психофізіологічний стан людини, його стресостійкість, активність і комунікативні здібності (*Кольоровий тест Люшера*, 2020).

4) *тест Равена* – призначений для виміру загальних властивостей інтелекту, таких як логічність, рівень узагальнення тощо (Кокун, Пішко, Лозінська, Копаниця, Малхазов, 2011, с. 207).

Результати тестів обробляються психологами та на їх основі готуються рекомендації для викладачів по складанню індивідуального адаптивного сценарію магістранта.

IV. Навчальний: складання програми навчання, розрахованої на 1 рік із включенням 5-ти змістових блоків: 1 блок – Психологічний; 2 блок – Економічний; 3 блок – Юридичний; 4 блок – Методичний; 5 блок – Комп'ютерний (цифрова гігієна).

V. Проєктний: розроблення соціально-освітніх проєктів магістрантами за будь-якою дисципліною з вище поданих блоків, організація та проведення підсумкової web-конференції (представлення та захист проєктів).

Отже, система індивідуальної підготовки у дистанційному курсі включає: розроблення індивідуального плану самоосвіти; самостійний вибір складності та кількості виконуваних практичних завдань відповідно до індивідуальних можливостей магістранта; підготовку та участь у науково-практичній web-конференції з проблем управління в освіті; систему індивідуальних консультацій; підготовку та захист власноруч розроблених соціально-освітніх проектів.

Кожен блок має свою внутрішню програму, що розробляє викладач-тьютор застосовуючи цифровізацію. Під цифровізацією ми будемо розуміти насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними (Розпорядження, 2018). Це уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір – інтерактивне інформаційне середовище, яке функціонує за допомогою комп'ютерних систем. Так, наприклад, це можуть бути гарно наповнені текстовим та відео контентом сайти викладачів, блоги або влоги, чати, форуми тощо.

Алгоритм роботи на дистанційному курсі такий (див. рис. 2):

Ключовим у наповненні дистанційного курсу залишається текстовий контент, так званий навчально-методичний комплекс, що має включати: відео-лекції, презентації лекцій, електронні підручники, додаткову літературу, електронні методичні рекомендації до вивчення курсу, загальні рекомендації з організації роботи магістрантів у дистанційному курсі, перелік консультаційних форумів тощо.

Після вивчення теоретичного контенту, магістрант переходить на другий крок алгоритму роботи – самостійне виконання практичних завдань. Набір практичних завдань, диференційований за складністю та профілем професійної діяльності магістрантів, тому магістрант потрапляє у ситуацію вільного вибору та самоконтролю власної діяльності. Для виконання завдань виділяється декілька днів, упродовж яких магістрант може отримати консультацію від викладача курсу, або обмінятися досвідом із іншими магістрантами на форумі. Після самостійної обробки та підготовки аргументації рішень, магістрант переходить на третій крок алгоритму – опрацювання та обговорення виконаних практичних завдань на спільному web-занятті. Час заняття не обмежений. Магістранти можуть винести на спільне обговорення будь-які професійні питання, працювати у режимі взаємоперевірки виконаних завдань. Викладач на цьому занятті присутній, але виконує роль фасилітатора. Головна ідея такого заняття – надати можливість магістрантам створити самоорганізований освітній простір.

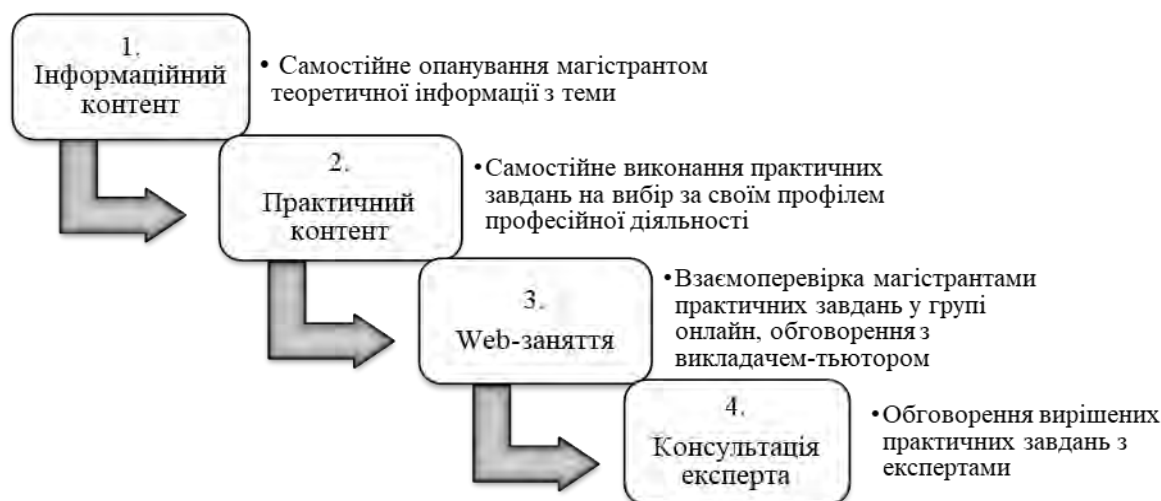

Рис. 2. Алгоритм роботи на дистанційному курсі «Школа управління».

Останнім кроком алгоритму буде організація он-лайн-зустрічі з експертами (наприклад, це можуть бути директор школи, представник районного відділу освіти, юрист-консультант, освітній коуч, бухгалтер, громадський експерт з освітніх питань тощо), яким магістранти мають представити та аргументувати варіанти власних рішень поставлених перед ними проблем у практичних завданнях. Важливим є те, що магістранти самі обирають (запрошують на он-лайн-зустріч) тих експертів, які їм потрібні або цікаві у спілкуванні. Завдяки організації такої он-лайн-зустрічі майбутні керівники отримують необхідний багатосторонній практичний досвід.

Наведемо приклад *психологічного блоку*, який передбачає підвищення психологічної компетентності учасників курсу.

Метою психологічної підготовки є навчання грамотно виявляти і адекватно оцінювати психологічні явища, що мають місце в керованому колективі, правильно їх аналізувати, узагальнювати, а також враховувати їх у реальному керівництві людьми і, що найскладніше, управляти психологічними явищами.

Завдання психологічної підготовки: формування внутрішньої готовності до пошуку і розв'язання психологічних питань у колективі. Психологічна готовність має регулюючий вплив на поведінку та діяльність майбутнього керівника.

При організації роботи дистанційного курсу «Школа управління» використовуються різні методи он-лайн-навчання серед яких чільне місце належить відео-чатгам, відео-конференціям та web-заняттям. У якості прикладу організації роботи магістрантів за наведеним вище алгоритмом пропонуємо розглянути *соціально-психологічний п'ятиденний web-тренінг «Аналіз і розв'язання конфліктних ситуацій»*, що спрямований на розвиток особистісного

і професійного потенціалу; навчання прийомам ефективного спілкування в конфліктній ситуації; розширення репертуару поведінки у значущих ситуаціях; усвідомлення психологічних закономірностей, що визначають причини руйнування й шляхи відновлення спілкування та взаєморозуміння в конфлікті. Web-тренінг проводиться у групах чисельністю 10-12 осіб.

Мета web-тренінгу – засвоєння магістрантами-управлінцями навичок посередництва.

Завдання: 1) розуміння переваг і недоліків конфлікту як засобу розв'язання проблем, як методу управління; 2) набуття навичок управління конфліктом; 3) знайомство з основними принципами роботи посередника; 4) оволодіння технікою роботи посередника.

Магістранти отримують завдання заздалегідь самостійно опанувати наступні теми:

Тема для самостійного вивчення 1. Позиції психолога в конфліктній ситуації: психотерапевт (може приймати рішення); консультант (захистає інтереси клієнта); посередник (створює ситуацію регулювання відносин). Позиція посередника (нейтральної людини) як організатора процесу.

Тема для самостійного вивчення 2. Основні принципи роботи посередника: добровільність (для учасників конфлікту); нейтральність посередника; конфіденційність; знаходження «поза змістом»; збалансоване ставлення до обох сторін; організація одних і тих же запитань по черзі; витрачення однакового часу на бесіду з конфліктуючими.

Тема для самостійного вивчення 3. Техніка роботи посередника: встановлення угоди про принципи; констатування згоди; рух від малого до великого; реакція на будь-яку пропозицію, кроки, ініціативи сторін тощо.

Після самостійного вивчення теоретичного матеріалу, магістранти переходять до виконання практичних завдань (кейсів), сутність яких полягає у моделюванні реальних конфліктних ситуацій у професійній діяльності. При цьому, практичні завдання диференціюються за складністю. Можна розділити завдання за сферою діяльності (вирішення проблемної ситуації у закладі середньої освіти або у закладі професійно-технічної освіти тощо).

Наступним кроком після спільного обговорення кейсів та взаємоперевірки є організація он-лайн-зустрічі з експертами. До обговорення залучаються психолог, конфліктолог, менеджер закладу освіти тощо. У ході зустрічі відбувається спільне знаходження найбільш доречного вирішення кейсу, з професійними коментарями, аргументами та доказами. Отже, он-лайн-заняття дають можливість магістрантам дістати оперативний зворотний зв'язок від консультантів, експертів, тьютерів для розбору поведінки і способів міжособистісної взаємодії, програваючи у реальному часі рольові ігри; виділити типові помилки у різноманітних ситуаціях; зіставити сильні та слабкі сторони кожного.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок із напрямку. Таким чином, описаний дистанційний курс має значні переваги. Так, перш за все забезпечується адаптивність процесу навчання: з'являється можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки та здібностей магістрантів, одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, збільшується ефективність самостійного навчання. У магістрантів з'являється свобода вибору навчання в зручний для них час, у певному місці, зникають обмеження у часі та темпі засвоєння матеріалу. Відбувається активне спілкування викладача та магістранта за допомогою сучасних технологій і медіа-контентів, що значно посилює мотивацію до навчання. Важливим є той факт, що отримавши якісний досвід дистанційного навчання, майбутній керівник з легкістю зможе упровадити його у закладі освіти, в якому він працюватиме. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуку нових підходів до оцінювання дистанційного навчання.

Список використаних джерел

- Атаманчук, Ю. М. (2018). Впровадження інтерактивних технологій у процес підготовки магістрів з управління навчальним закладом до інформатизації управлінської діяльності. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series "Pedagogical Sciences"*, 12, 7-15. DOI: 10.31651/2524-2660-2018-12-7-15
- Кокун, О. М., Пішко, І. О., Лозінська, Н. С., Копаниця, О. В., Малхазов, О. Р. (2011). *Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: метод. посіб.* Київ: НДЦ ГП ЗСУ.
- Кольоровий тест Люшера.* Психологічна лабораторія. PSYLAB.COM.UA, 2011-2020. Взято з https://psylab.com.ua/tools_%D0%A6%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9_%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82_%D0%9B%D1%8E%D1%88%D0%B5%D1%80%D0%B0
- Коркішко, О., Баленкова, І. (2020). Використання елементів дистанційного навчання в процесі професійної підготовки магістрів педагогіки вищої школи (на прикладі курсу «педагогічний контроль у системі освіти»). *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 1 (99), 188-203. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(99\)2020.198157](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(99)2020.198157)
- Неткал, Н. В., Василенко, І. А. (2016). Дистанційна освіта для магістрів. Інтелектуальна власність. *Проблеми і перспективи розвитку освіти. Організація дистанційної освіти у загальноосвітній та вищій школі: збірник статей* (С. 82-90). Дніпропетровськ.
- Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки:* Закон України від 09.01.2007 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2007, № 537-V. Взято з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16> (дата звернення: 13.07.2020).

Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження кабінету міністрів України. Документ 67-2018-р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

Самойленко, О. М., Бацуровська, І. В., Самойленко, О. О., Доценко, Н. А. (2018) Упровадження моделі підготовки магістрів до освітньо-наукової діяльності в умовах масових відкритих дистанційних курсів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 64 (2), 197-220.

Чудакова, В. П. (2015). Опитувальника Р. Кеттелла у дослідженні «індивідуально-психологічних особливостей особистості» – критерія сформованості психологічної готовності до інноваційної діяльності й конкурентоздатності особистості. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2 (45), 40-47. Взято з <http://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2016/2/10.pdf>

Budash, D., & Shaw, M. (2017). Persistence in an Online Master's Degree Program: Perceptions of Students and Faculty. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 20 (3). Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/188480/>

Wang, Q., Huang, C., & Quek, C. L. (2018). Students' perspectives on the design and implementation of a blended synchronous learning environment. *Australasian Journal of Educational Technology*, 34 (1). Retrieved from <https://doi.org/10.14742/ajet.3404>

References

Atamanchuk, Yu. M. (2018). Vprovadzhennia interaktyvnykh tekhnolohii u protses pidhotovky mahistriv z upravlinnia navchalnym zakladom do informatyzatsii upravlinskoï diialnosti [Introduction of interactive technologies in the process of preparing masters in school management to informatize management]. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series: Pedagogical Sciences*, 12, 7-15. DOI: 10.31651 / 2524-2660-2018-12-7-15 [in Ukrainian].

Budash, D., & Shaw, M. (2017). Persistence in an Online Master's Degree Program: Perceptions of Students and Faculty. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 20 (3). Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/188480/> [in English].

Chudakova, V. P. (2015). Opytuvalnyka R. Kettella u doslidzhenni «indyvidualno-psykholohichnykh osoblyvostei osobystosti» – kryteriia sformovanosti psykholohichnoi hotovnosti do innovatsiinoï diialnosti y konkurentozdatnosti osobystosti [Questionnaire R. Cattell in the study of "individual psychological characteristics of the individual" – a criterion for the formation of psychological readiness for innovation and competitiveness of the individual]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti [Education and development of a gifted personality]*, 2 (45), 40-47. Retrieved from <http://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2016/2/10.pdf> [in Ukrainian].

Kokun, O. M., Pishko, I. O., Lozinska, N. S., Kopanytsia, O. V., & Malkhazov, O. R. (2011). *Zbirnyk metodyk dlia diahnostryky psykholohichnoi hotovnosti viiskovosluzhbovtiv viiskovoi sluzhby za kontraktom do diialnosti u skladi myrotvorchyykh pidrozdiliv [Collection of methods for diagnosing the psychological readiness of military servicemen under contract to work as part of peacekeeping units]: methodical manual*. Kyiv: NDC GP ZSU [in Ukrainian].

Kolorovyi test Liushera [Luscher color test]: psychological laboratory. PSYLAB.COM.UA, 2011-2020. Retrieved from https://psylab.com.ua/tools_%D0%A6%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9_%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82_%D0%9B%D1%8E%D1%88%D0%B5%D1%80%D0%B0 [in Russian].

Korkishko, O., & Balienkova, I. (2020). Vykorystannia elementiv dystantsiinoho navchannia v protsesi profesiinoï pidhotovky mahistriv pedahohiky vyshchoi shkoly (na prykladi kursu «pedahohichnyi kontrol u systemi osvity») [The use of elements of distance learning in the process of professional training of masters of higher school pedagogy (on the example of the course "pedagogical control in the education system")]. *Humanization of the educational process [Humanization of the educational process]*, 1 (99), 188-203. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(99\)2020.198157](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(99)2020.198157) [in Ukrainian].

Netkal, N. V., & Vasylenko, I. A. (2016). Dystantsiina osvita dlia mahistriv. Intelektualna vlasnist. Vseukrainska naukova konferentsiia «Problemy i perspektyvy rozvytku osvity [Distance education for masters. Intellectual Property]. In *Problemy i perspektyvy rozvytku osvity. Orhanizatsiia dystantsiinoï osvity u zahalnoosvitnii ta vyshchyi shkoli [Problems and prospects of education development. Organization of distance education in secondary and higher school]: zbirnyk statei* (pp. 82-90). Dnipropetrovsk [in Ukrainian].

Pro osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007-2015 roky [On the Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015]: Law of Ukraine of January 9, 2007. Information of the Verkhovna Rada (VVR), 2007, № 537-V. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16> [in Ukrainian].

Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation]. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Document 67-2018-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> [in Ukrainian].

Samoilenko, O. M., Batsurovka, I. V., Samoilenko, O. O., & Dotsenko, N. A. (2018) Uprovadzhennia modeli pidhotovky mahistriv do osvitno-naukovoї diialnosti v umovakh masovykh vidkrytykh dystantsiinykh kursiv [Introduction of the model of preparation of masters for educational and scientific activity in the conditions of mass open distance courses]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technologies and teaching aids]*, 64 (2), 197-220 [in Ukrainian].

Wang, Q., Huang, C., & Quek, C. L. (2018). Students' perspectives on the design and implementation of a blended synchronous learning environment. *Australasian Journal of Educational Technology*, 34 (1). Retrieved from <https://doi.org/10.14742/ajet.3404> [in English].

YEROMENKO O.

Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

IMPROVING THE MASTERS MANAGERIAL COMPETENCIES LEVEL OF THE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION USING THE ELECTRONIC EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The article is devoted to creation of electronic educational environment for graduate management education. Modern changes in education determine new requirements for leadership training. One of these conditions is the competitiveness of specialists in education through the development of their digital competences and improvement of the digitalization level in training. E-education is becoming a key tool for adaptation to training in any institution especially in adaptive system of masters-managers training.

The article presents an attempt to develop the distance learning course "School of managers" in the condition of masters training for education establishment management, created by the author to enable the student independently at their own temp and individual plan to master the management competencies which are needed for self-realization as a leader. The logic scheme is shown which is based on the program of the distance course, determining its structural elements, functions. Organization of distance learning phases including analysis, organization, evaluation, training and project stages is detailed.

Special attention is drawn to the playback algorithm, the organization of students and teachers work on the distance course that is available for such content: information, practical, web lesson, and expert advice. An online course is complex and consists of five substantive units: psychological, economic, legal, methodical, computer that is taught by different Tutors. A partial example of a psychological block, which provides the improvement of the participants psychological competence of the distance course is shown.

It is proved that through the offered distance course for the masters preparation of educational institution management, the adaptability of the learning process is provided: taking into account existing training and ability of undergraduates, improving the effectiveness of self-learning, with choice freedom of time, place, learning temp and absorption of material. Active communication between the teacher and the student is held with the help of modern technology and media content, which greatly enhances the motivation to learn and improve the digital competence of all participants in the educational process. It is concluded that distance learning is a key tool in the masters-managers training.

Key words: *digitization, preparation of masters, management education, distance education, distance course, managerial competence, competitiveness*

Стаття надійшла до редакції 02.08.2020 р.